

MANIFEST ACPA. Gener 2012

L'Antropologia Social i Cultural és una disciplina que estudia la variabilitat sociocultural humana i ha realitzat contribucions teòriques substantives, úniques entre les Ciències Socials, per al seu coneixement i comprensió. L'Antropologia emmagatzema dècades de treball en àrees com la de la vivència de la malaltia i la mort o la dels estils que adopten els diferents grups d'edat -joves, ancians, ...-, sempre des d'una perspectiva que recull la seva variabilitat històrica i cultural. Els/les antropòlegs/logues han advertit fins a quin punt els objectes són fonamentals per entendre la cultura que els ha creat i fet servir, raó per la qual tenen un paper per jugar en la protecció i divulgació del patrimoni cultural, defensant-ne allò que es manté viu i custodiant i fent accessible el seu passat en museus. La seva preocupació per la pràctica i la concepció de l'espai torna fonamental la perspectiva que els és pròpia en temàtiques territorials, tant rurals com urbanes, en contextos en els quals les grans dinàmiques de transformació no acostumen a prendre en consideració el preu social que cal pagar. La comprensió del sentit que els éssers humans atorguen al medi que els envolta i a si mateixos dins del propi medi converteix els professionals de l'Antropologia en interlocutors necessaris en els debats mediambientals i ecològics.

Una abundosa experiència en el camp de l'estudi dels mites i dels símbols rituals permet a l'antropòleg/loga detectar quines funcions i quines exigències satisfan les pràctiques religioses vigents en la nostra societat, tant les tradicionals com d'altres que fins fa ben poc ens podien haver resultat exòtiques. El mercat i els hàbits de consum no són aliens al coneixement que els/les antropòlegs/logues tenen de la dimensió econòmica de la vida social, i les tecnologies de la informació i la comunicació tampoc no escapen a la competència que han demostrat a l'hora d'estudiar els llenguatges humans. Tant la diversificació creixent que coneix la institució familiar com l'augment dels contactes entre maneres de ser i d'estar derivats dels fluxos migratoris o del turisme fan imprescindible una visió antropològica, especialment entrenada per acarar l'heterogeneïtat. No oblidem que l'Antropologia ha esdevingut estratègica a l'hora de desautoritzar tots els arguments que pretenien avalar com a "natural" la desigualtat humana i segueix essent una bona font de recursos teòrics contra les noves i les velles formes de racisme, xenofòbia i sexisme.

L'Antropologia és, ara més que mai, útil amb vista a entendre les lògiques i les dinàmiques que organitzen el nostre present, bo i reconeixent-hi canvis constants, però també repeticions i inèrcies. Aquest és el seu treball: veure de què estan fetes la diversitat i la complexitat socials i mostrar-les, no pas -com es pretén- en tant que motius d'alarma, sinó, ben al contrari, com la matèria primera de què es nodreix la capacitat de les societats humanes per millorar-se a si mateixes.

Aquest potencial de l'Antropologia per millorar les societats humanes és a la base del reconeixement que ha obtingut en uns quants països, societats per a les quals l'Antropologia era important i que escoltaven allò que des de l'Antropologia es deia. Aquest ha estat el cas de França i de la seva àrea d'influència cultural, com també el cas de la majoria dels països anglosaxons, amb el Regne Unit i els Estats Units al capdavant. Una altra qüestió és el que arribi a ser el futur d'aquelles àrees acadèmiques que no es demostrin prou rentables o servils. Però, almenys fins ara, l'Antropologia ha tingut la seva presència i una clara atenció pública

envers la seva manera d'acabar les coses humanes, veient-les de ben a prop i comparant-les entre si.

Malauradament, aquest no ha estat el cas de l'Antropologia espanyola. Una disciplina que havia nascut el darrer quart del segle XIX s'incorporava amb ànim crític a l'àmbit universitari espanyol a començaments dels setantes del segle passat, però hi ha romàs encaixonada fins ara. Malgrat la projecció internacional d'alguns dels seus exponents -Julio Caro Baroja, Carmelo Lisón Tolosana, Claudi Esteve Fabregat-, milers d'estudiants i llicenciats/des en Antropologia encara no poden desenvolupar plenament allò que són o han de ser: antropòlegs/loges. Des dels anys setanta fins avui, l'Antropologia ha avançat en el seu procés d'institucionalització, però roman bàsicament reclosa en els murs de l'acadèmia i encara és ben escassa la seva presència en la societat. Amb notables excepcions, com ara l'àmbit de la gestió cultural, la gran assignatura pendent de l'Antropologia en aquest país és la seva visibilització i la presència d'antropòlegs i antropòlogues en àmbits ocupacionals extraacadèmics. En aquest marc se situen les iniciatives que s'han anat prenent els darrers anys per a la creació d'algun tipus d'organització que vetlli per la professionalització de la disciplina.

El 1990, al congrés de la FAAEE de Granada es va proposar la creació d'un col·legi professional d'antropòlegs/logues. Semblava el complement necessari a la Llicenciatura en Antropologia Social i Cultural que, malgrat ser "només de segon cicle", introduïa per primera vegada un títol en Antropologia al Catàleg de titulacions universitàries de l'Estat espanyol. Juntament amb l'interès perquè la disciplina ocupés a la universitat espanyola el lloc que li corresponia, semblava raonable contribuir des d'un col·legi professional a defensar els interessos dels/les futurs/es llicenciats/des. La qüestió de la professionalització es va tornar a suscitar durant el període 2003-2007, quan la Comissió Estatal del Grau en Antropologia (CEGA) va treballar en defensa de la inclusió del Grau d'Antropologia Social i Cultural en el nou Catàleg de titulacions universitàries derivat de la reforma de l'EEES. Al si de la CEGA, i com a pas ineludible per a la justificació del grau, es varen discutir i elaborar informes sobre les sortides professionals, existents i emergents dels/les titulats/des en Antropologia. A partir de 2007, la Comissió de Professionalització de l'Antropologia, també d'àmbit estatal, ha enfocat el seu treball cap a temes relatius a la professionalització i ha impulsat la creació d'un Col·legi professional d'antropòlegs/logues d'abast estatal.

Lamentablement, els canvis de legislació a què ha obligat la Directiva de Serveis europea han truncat -per ara- els plans d'un col·legi estatal. Per aquest motiu, l'ICA va tornar a reprendre el seu projecte d'una organització professional d'abast sols autonòmic. El 30 de juny de 2010 l'ICA va decidir, en assemblea extraordinària, la creació de l'Associació Catalana de Professionals de l'Antropologia, una associació que va quedar oficialment inscrita al Registre General d'Associacions del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya el 19 de juliol d'aquell mateix any. És, doncs, gràcies al treball dut a terme a l'interior de l'ICA que es va arribar a l'Associació Catalana de Professionals de l'Antropologia, que tot just emprèn ara la seva marxa. No abandonem pas el nostre projecte d'un col·legi professional, seguirem fent les gestions que calguin per aconseguir-lo, però iniciem aquesta etapa de l'ACPA amb il·lusió, plenament convençuts/des de la capacitat transformadora de la nostra disciplina i de la necessitat que hi hagi professionals formats en Antropologia al mercat laboral català.